

ระบอบการปกครองสุดท้าย : กรณีศึกษาระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

พชรวัฒน์ เส้นทอง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

e-mail: tbecs52@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอข้อค้นพบที่เกิดจากการศึกษาอิสระ โดยผู้เขียนได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 4 ข้อ คือ 1) ศึกษาพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย ได้พบว่ามีพัฒนาการมาจาก 2 สาย คือจากลัทธิทรนัชาธิปไตยหรือทรราชและระบอบมัชฌิมาธิปไตย 2) ศึกษาประชาธิปไตยในทรนัสนะของปราชญ์ตะวันตก ได้พบว่า ในทรนัสนะของดีโมคริตัสถือว่าเป็นระบอบที่เหมาะสมสำหรับมนุษยชาติ ส่วนเพลโต เห็นว่าหากยึดกฎหมายเป็นมาตรฐานถือว่าเป็นระบอบที่เลวที่สุดแต่ในสภาพที่ไร้กฎหมาย เป็นระบอบที่ดีที่สุด 3) ศึกษาหลักการที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย พบว่า อำนาจอสูงสุดเป็นของประชาชน โดยประชาชนแบ่งอำนาจเป็น 3 ส่วน คือ นิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ 4) ศึกษาประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ในทรนัสนะนักวิชาการไทย ได้พบว่า จะต้องเป็นระบอบที่ให้ทุกคนเท่าเทียมกัน ในอำนาจทางการเมือง ภายใต้กฎหมายและการจัดสรรผลประโยชน์ทุกอย่าง อย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน

คำสำคัญ : ระบอบการปกครองสุดท้าย; ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์; ประชาธิปไตย

The Last Regime : A Case Study of Absolute Democracy

Pacharawat Senthong

Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansondejchaopraya Rajabhat University

e-mail: tbecs52@yahoo.com

ABSTRACT

This article was compiled to present the findings from this independent self-study. The objectives of the study were 1) to study the development of the democracy where it was found development from 2- channel - Doctrine Tyranny and Polity. 2) to study the democracy opinions of the western philosophers where it was found that Democritus's opinion it is the suitable regime for humanity, but Plato's opinions was considered lawless is the bad, if without the Law it is the best regime . 3) to study the important principle of the democracy where it was found that the ultimate power of and by the people was divided into 3 parts were the Legislature, Administrator and Judge. 4) to study the Absolute Democracy from Thai academician's opinions where it was found that the regime had the equality for all in the political power within the law and to divide all equal interest for all.

Keywords : The Last Regime; Absolute Democracy; Democracy

บทนำ

ตั้งแต่ปลายปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2556) จนกระทั่งกลางปี พ.ศ.2557 กระแสเรื่องประชาธิปไตย มีการกล่าวถึงกันมาก โดยเฉพาะประเด็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แนวคิด เรียกร้องให้มีความประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ เกิดขึ้น ถึงขั้นตั้งชื่อกลุ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องและเรียกกลุ่มตนเองว่ากลุ่มประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ใช้เงินในการเคลื่อนไหวกว่าพันสิบล้านบาท (Suthep in talks with Prayuth ‘since 2010, 2014) แม้เมื่อมีคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) เกิดขึ้นและเข้ามายึดอำนาจตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 แล้ว ข้ออ้างอย่างหนึ่งก็คือ คณะฯ ดังกล่าวจะเข้ามาปฏิรูประบอบการปกครอง เพื่อให้ประเทศไทยมีหรือเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ จากเหตุผลและเงื่อนไขข้างต้นจึงก่อให้เกิดคำถามในใจว่า ที่ผ่านมามาตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2557) รวมเป็น 82 ปี ประเทศไทยไม่เคยได้พบกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะประชาธิปไตยที่สมบูรณ์หรืออย่างไร

บทความนี้จะพยายามศึกษาและนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย บริบทประชาธิปไตย ลักษณะประชาธิปไตยที่เป็นอยู่และจะเป็นไปในอนาคต รวมถึงประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ควรเป็นอย่างไร เป็นต้น

ความหมายของประชาธิปไตย

คำว่า “ประชาธิปไตย” เป็นคำที่ได้มีความหมายที่คงที่หรือตายตัว เพราะในสังคมไทยปัจจุบัน ถ้าจะกล่าวถึงประชาธิปไตย คนส่วนใหญ่จะมีคำตอบสำเร็จรูปให้กับตนเองหรือนิยามแบบเบ็ดเสร็จ เช่นประชาธิปไตย คือ การมีรัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตย คือ การปกครองที่มีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ประชาธิปไตย คือ ระบอบที่มีพรรคการเมืองและบังคับให้ประชาชนไปเลือกตั้ง ประชาธิปไตยคือการไม่ซื้อสิทธิ์และขายเสียง เป็นต้น

คำว่า ประชาธิปไตย เป็นภาษาบาลีผสมกับภาษาสันสกฤต แยกออกเป็น ปชา (บาลี) (ปฺรชา=สันสกฤต) + อธิ + ปติ ผ่านกระบวนการเพิ่มปัจจัย วิภัติ ตามหลักไวยากรณ์ และนำมาใช้ในภาษาไทยเป็น ประชาธิปไตย แต่ละศัพท์ แยกแปลได้ ว่า ปชา (ปฺรชา) แปลว่าหมู่สัตว์หรือมนุษยชาติ อธิ แปลว่า ยิ่ง ใหญ่ ทับ ซึ่งเป็นคำอุปสรรค (prefixes) ปติ แปลว่า เจ้า หรือ ผัว เมื่อแปลเอาความ (บาลีเรียกแปลโดยอรรถ) จึงได้ความว่า ประชาชนหรือมนุษยชาติ เป็นใหญ่หรือประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจการปกครอง หรืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2534)

ส่วนคำในภาษาอังกฤษถอดศัพท์มาจากคำว่า Democracy มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ Demos แปลว่า ประชาชน และ Kratein มีความหมายว่า การปกครอง สำเร็จรูปเป็น Demoskratein แปลว่า การปกครองโดยประชาชน (Suthep in talks with Prayuth ‘since 2010, 2014)

คำว่าประชาธิปไตย โดยทั่วไปที่เข้าใจกันนั้น ก็แปลตามศัพท์ คือประชาชน + อำนาจอธิปไตย นั่นคือประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง หรืออำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน แต่ยังมีนักรัฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงหลายท่านให้ความหมายของประชาธิปไตยโดยขยายความให้กว้างขวางออกไป เช่น

อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกา กล่าวว่าประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

ชาลส์ ฮี เมอริแอม (C.E. Merriam) เน้นว่า ประชาธิปไตยเป็นแนวคิดและการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่ความผาสุกร่วมกันของประชาชน โดยมีเจตนาร่วมกันของประชาชนนั่นเองเป็นเครื่อง นำทาง ฮาโรลด์ ลาสกี (H.J. Laski) ถือว่าเนื้อหาของประชาธิปไตยก็คือ ความปรารถนาของมนุษย์ที่จะยอมรับนับถือและรักษาไว้ซึ่งความสำคัญของตนเอง รวมตลอดถึงความเสมอภาค ระหว่างบุคคลในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

ออสติน แรนนี (Austin Ranney) ได้กล่าวว่า ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครอง ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) ความเสมอภาคทางการเมือง(Political Equality)การปรึกษากับประชาชน(Popular Consultation) และการปกครองโดยกฎหมาย ถือเสียงข้างมาก

บรรพต วีระชัย สุรพล ราชทัณฑ์รักษ์ และบวร ประพฤติดี ได้รวบรวมนิยามประชาธิปไตยไว้ 7 ประการสำคัญ ดังนี้

1. การปกครองของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน
2. การปกครองซึ่งรัฐบาลมีอำนาจจำกัด
3. การปกครองโดยเสียงของคนส่วนมาก โดยไม่ลืมหินของคนส่วนน้อย หรือคนที่มีเสียงข้างน้อยในสังคม
4. การปกครองโดยหลักนิติธรรม
5. การปกครองที่ถือว่าเสียงของประชาชนเป็นเสียงสวรรค์
6. การปกครองซึ่งเน้นในเรื่องความเสมอภาคโดยเป็นโอกาสให้ทุกคนเป็นผู้นำโดยทัดเทียมกัน

7. การปกครองที่เจริญรอยตามพุทธภาษิตที่ว่า ปาสาสุข มหุตตม

สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ (2551 : 2) ได้ประมวลนิยามประชาธิปไตยตามทรรศนะของ 3 กลุ่มการเมือง คือ

1. กลุ่มอนุรักษนิยม มักนิยามประชาธิปไตยที่แท้จริงว่าจะต้องพระราชทานโดยพระมหากษัตริย์ ให้บทบาทนี้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์
2. กลุ่มอำนาจนิยมฝ่ายทหาร มักนิยามว่าประชาธิปไตยจะต้องพัฒนาแบบมีขั้นตอนภายใต้การดูแลของกองทัพ โดยที่จะต้องไม่เอนเอียงไปทางลัทธิคอมมิวนิสต์
3. กลุ่มสังคมนิยม มักนิยามประชาธิปไตยโดยพิจารณาถึงประชาธิปไตยของประชาชน ผู้ทุกข์ยาก อันจะนำไปสู่การสร้างความเสมอภาค เท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจ ของทุกชนชั้นในสังคม

การนิยามตามแนวคิดของทางตะวันตก คือ สหรัฐอเมริกา หรือฝรั่งเศส และอังกฤษ ซึ่งจัดเป็นฝ่ายเสรีประชาธิปไตย นิยามของประชาธิปไตยจะต้องอยู่บนหลักการว่า

1. อำนาจอสูงสุดเป็นของประชาชน
2. มีการประกันอำนาจอสูงสุดของประชาชน
3. มีการแบ่งอำนาจเป็น 3 ส่วน คือ อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ แยกออกจากกัน
4. มีความเสมอภาคระหว่างบุคคล ในทางกฎหมาย
5. มีการประกันเสรีภาพพื้นฐาน เช่น เสรีภาพในทรัพย์สิน การพูด การคิด การเขียน และการพิมพ์โฆษณา เป็นต้น (สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2551)

กล่าวได้ว่า ประชาธิปไตยนั้น มีความหมายกว้างในหลายสถานะ ทั้งที่เป็นระบบการเมืองหรือการปกครอง เป็นอุดมคติและปรัชญาในการดำรงชีวิตร่วมกันของมนุษย์และที่เป็นวิถีชีวิต ประชาธิปไตยที่ใช้อยู่ในหลายประเทศในปัจจุบัน เป็นประชาธิปไตยโดยอ้อม (Indirect Democracy) ซึ่งเป็นการปกครองโดยผ่านทางตัวแทนของประชาชน ซึ่งเราเรียกว่าประชาธิปไตยโดยเสรี หรือเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) หรือประชาธิปไตยตะวันตก (Western Democracy) ดังนั้นเมื่อกล่าวถึง ประชาธิปไตย จึงจะถือตามความหมายดังกล่าวนี้

ดังนั้น คำว่าประชาธิปไตย ถือว่าเป็นคำกลาง ๆ ขึ้นอยู่กับผู้ปกครองหรือผู้ใช้อำนาจอสูงสุดของประเทศนั้น ๆ ประสงค์จะให้เป็นอย่างใด (Liberal democracy) เสรีนิยม (Liberalism) ประชาธิปไตยของปวงชนหรือประชาธิปไตยแบบบังคับ ควบคุม (อำนาจนิยม) ก็ได้

ทฤษฎะนักปรัชญาตะวันตกต่อระบอบการปกครอง : ประชาธิปไตย

นักปรัชญาตะวันตกได้แสดงทฤษฎะเกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไว้ดังต่อไปนี้

1. ดีโมคริตัส (Democritus, 460-370 B.C) ปราชญ์ชาวกรีก เห็นว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมสำหรับสังคมของมนุษยชาติ

2. เพลโต (Plato, 428- 348 B.C) ชาวกรีก กล่าวเสริมระบอบประชาธิปไตยว่า เป็นลัทธิ (Doctrine) หนึ่งที่แยกตัวออกมาจาก ลัทธิทุระนาธิปไตยหรือทรราช (Tyranny) และมีแนวโน้มจะวนกลับไปสู่ระบอบทุระนาธิปไตยได้อีก แต่ยอมรับว่า ประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองตามกฎหมายที่เลวที่สุดในขณะเดียวกันก็ถือว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดในบรรดารูปแบบการปกครองที่รู้จักกฎหมาย (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2534)

กรณีนี้เพลโตเห็นว่า ประชาธิปไตยมีความสมบูรณ์น้อยกว่าคณาธิปไตยเพราะประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้คนไร้ประสิทธิภาพและขาดการอบรมมาปกครองรัฐ (ประเทศ) เปิดช่องให้คนกระหายความเสมอภาค เสรีภาพ และภราดรภาพ เกินขอบเขต จึงไม่มีใครเคารพยำเกรงกัน ประชาชนในรัฐขาดระเบียบวินัยในตนเอง มุ่งแต่จะให้ได้ดีดังใจตนเอง จะก่อให้เกิดสังคมที่ไร้ระเบียบ เกินควบคุมสถานการณ์ได้ สุดท้ายจะวนกลับมาสู่ระบอบทุระนาธิปไตยหรือทรราช (พระราชวรมนี (ประยูร ธมมจิตโต), 2540)

ในทฤษฎะของเพลโต ระบอบการปกครองที่ดีที่สุดคือ อภิชนาธิปไตย(Aristocracy) เพราะอำนาจสิทธิ์ขาดอยู่ในการปกครองของชนชั้นสูง (Elite) ผู้ถูกคัดเลือกโดยระบบการศึกษา มิใช่มาจากตระกูลมั่งคั่งหรือผู้ดี (พระราชวรมนี (ประยูร ธมมจิตโต), 2540) ชนชั้นสูงนี้จัดเป็นชนชั้นพิเศษที่ได้รับการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ปกครองในอนาคต จึงถือว่ามีความพร้อมมากที่สุด ทั้งเรื่องการศึกษา สถานะทางสังคม เป็นต้น

3. อริสโตเติล (Aristotle, 384-322 B.C) นักปราชญ์กรีก กล่าวว่าประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ผันแปรมาจากระบอบมัชฌิมาประชาธิปไตย (Polity) และยอมรับว่า ระบอบประชาธิปไตย ยังดีกว่าระบอบทุระนาธิปไตย (Tyranny) และคณาธิปไตย (Oligarchy) (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2534)

4. สปิโนซ่า (Spinoza, Baruch) (Benedict, 1632-1677) นักปราชญ์ชาวยิว กล่าวว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นที่น่ายอมรับกว่าระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เพราะอิสระเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครอง และประชาธิปไตยเข้ากันได้ดีกับประชาชนที่ต้องการอิสระเสรีภาพ

5. มองเตสกีเอร์ (Montesquieu, Charles De Secondat, 1689 - 1775) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส รูปแบบการปกครองในอุดมคติ ควรจะเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนพลเมืองมีคุณธรรมขั้นพื้นฐาน

6. รูสโซ่ (Rousseau, Jean Jacques, 1712 - 1778) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส ผู้สนับสนุนเสรีภาพของมนุษยชาติ ว่า อิสระเสรีภาพของประชาชนพลเมือง ควรจะแผ่ขยายออกไปตามแนวคิดระบอบประชาธิปไตย

7. มิลล์ (Mill, John Stuart, 1806 - 1873) นักปราชญ์ชาวอังกฤษ คัดค้านการปกครองแบบตัวแทน (Representatives) แต่มิลล์ต้องการให้อิสระเสรีภาพในรัฐให้มากที่สุด และเขากล่าวว่า ระบบทฤษฎาธิปไตยโดยชนส่วนใหญ่จะทำลายอิสระเสรีภาพของประชาชน (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2534)

ระบอบการเมืองการปกครอง

ระบอบหรือรูปแบบการปกครองของรัฐต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถ้าจำแนกโดยละเอียด จะมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับทฤษฎีของนักกำหนด แต่ละรูปแบบการปกครองจะมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ดังนี้

1. ราชาธิปไตย (Monarchy) คือ การปกครองที่อำนาจในการปกครองอยู่ที่คน ๆ เดียว ซึ่งเป็นประมุขของรัฐ ปกครองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

2. ทฤษฎาธิปไตย หรือทรราช (Tyranny) คือ การปกครองโดยคน ๆ เดียวปกครองโดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์เฉพาะตนเองหรือกลุ่มของตนเอง

3. อภิชนาธิปไตย (Aristocracy) คือ ระบบการปกครองโดยคณะบุคคลจำนวนหนึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยเรียกว่า ชนชั้นปกครอง ซึ่งชนชั้นปกครองนี้อาจกำหนดขึ้นโดยอาศัยวงศ์ตระกูล ความมั่งคั่ง การมีอำนาจทางการเมือง การศึกษา ทางศาสนา อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีสิทธิเข้าร่วมในการปกครอง

4. คณาธิปไตย (Oligarchy) เป็นการปกครองโดยคณะกลุ่มบุคคล ซึ่งปกครองโดยมุ่งผลประโยชน์แก่กลุ่มของพวกเขาเท่านั้น

5. ประชาธิปไตย (Democracy) คือ การปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการปกครอง และปกครองโดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยส่วนรวม (ในสมัยอริสโตเติล การปกครองแบบนี้เรียกว่า มัชฌิมวิถิธิปไตย หรือมัชฌิมาธิปไตย (Polity) ส่วนคำว่า ประชาธิปไตย ในสมัยอริสโตเติลจะมีความหมายไปในทางที่ไม่ดี เป็นการปกครองโดยคนข้างมาก เพื่อประโยชน์ของตนเอง ซึ่งอริสโตเติลเรียกว่า เป็นการปกครองโดยฝูงชน

(Mob Rule) และอริสโตเติลกล่าวไว้ว่า การปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่มีความเลวร้ายที่สุดเท่าที่ตนเอง

ปัจจุบัน ระบอบการปกครองสามารถแบ่งออกเป็นระบอบหรือระบบใหญ่ ๆ อยู่ 2 ระบอบ คือ (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2534)

1. ระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการปกครองที่ถือว่า อำนาจอสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน หรือกล่าวได้ว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน รูปแบบของระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ

1.1 แบบประชาชนเข้าไปบริหาร เข้าไปปกครอง เข้าไปทำงานทางการเมืองโดยตรง (directly) ที่เรียกว่า ประชาธิปไตยบริสุทธิ์ (Pure democracy)

1.2 แบบผ่านตัวแทนของประชาชน ที่เรียกว่า Representative democracy โดยประชาชนเลือกตั้งตัวแทน ผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่บริหาร และเข้าไปทำหน้าที่แทนตน รูปแบบนี้ปัจจุบันเรียกว่าผ่านหรือเข้ามาบริหารโดยผ่านการเลือกตั้ง

2. ระบอบเผด็จการ (Dictatorship) คือ ระบบการปกครองที่อำนาจอสูงสุดในการปกครองอยู่ที่คน ๆ เดียวหรือคนกลุ่มเดียว ประชาชนทั่วไปไม่มีสิทธิ์มีส่วนร่วมในการปกครองการปกครองระบบนี้ถือว่าผู้ปกครองคือผู้มีอำนาจอสูงสุดเหนือประชาชนทั้งปวง ระบบนี้ไม่เชื่อในความสามารถของมนุษย์ที่จะปกครองตนเองได้ ต้องเชื่อฟังผู้ปกครองเพื่อความเป็นระเบียบและความเจริญรุ่งเรืองของรัฐ ระบบเผด็จการดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากลัทธิหรือแนวคิดต่อไปนี้

1. ลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism) ลัทธินี้เกิดในอิตาลี โดยมีมุสโสลินีเป็นเจ้าลัทธิ ลัทธินี้เชื่อว่าประชาชนไม่มีความสามารถ ขาดความรู้และมีอารมณ์ที่แปรปรวน ไม่สามารถปกครองตนเองได้ จึงต้องถูกปกครองโดยชนชั้นนำ (Elite) ซึ่งมีคุณลักษณะสูงกว่ามวลชนทั่วไปทั้งในด้านความสามารถ สติปัญญา กำลังใจและจริยธรรม

2. ลัทธินาซี (Nazism) ลัทธินี้เกิดในเยอรมันสมัยฮิตเลอร์ ซึ่งเป็นสมัยเดียวกับมุสโสลินีของอิตาลี ลัทธินาซีนี้มีสาระสำคัญคล้ายกับลัทธิฟาสซิสต์ แต่เพิ่มเติมด้วยความคิดเรื่องชาตินิยม (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2551) อย่างรุนแรงของคอนราด ฮันท์ ซึ่งต้องรักษาความบริสุทธิ์แห่งเชื้อชาติ และจะต้องทำลายเชื้อชาติบางเชื้อชาติที่ไม่พึงปรารถนา คือเชื้อชาติยิวให้หมดสิ้น นอกจากนี้ ลัทธินาซียังมีลักษณะสังคมนิยมอย่างรุนแรง คือประชาชนทุกคนต้องมีชีวิตอยู่เพื่อรัฐเท่านั้น

3. ลัทธิมาร์กซิสต์ หรือลัทธิคอมมิวนิสต์ ลัทธินี้เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 19 โดยมีคาร์ล มาร์กซ (Karl Mark) เป็นเจ้าลัทธิ มาร์กซอธิบายว่า การปกครองที่ดีที่สุด คือ การปกครองของชนชั้นกรรมาชีพ ที่จะอยู่เหนือชนชั้นอื่น ๆ และเลนิน สาธุศิษย์ของมาร์กซก็ได้อธิบาย

เพิ่มเติมว่า การปกครองของชนชั้นกรรมาชีพนั้น ต้องเป็นแบบประชาธิปไตยรวมศูนย์คือมีพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นพรรคของชนชั้นกรรมาชีพเท่านั้น เป็นผู้นำ ชนชั้นอื่นๆ จะมีเสรีภาพไม่ได้ และชนชั้นกรรมาชีพก็ต้องปฏิบัติตาม แลกเปลี่ยนของพรรคคอมมิวนิสต์ อำนาจรัฐจึงมีความสำคัญกว่าเสรีภาพของบุคคล

ในปัจจุบัน สรุบบรรบบการปกครองแบบเผด็จการออก 2 ประเภทคือ

1. เผด็จการอำนาจนิยม (Authoritarianism) เป็นระบบการปกครองที่จำกัดเสรีภาพของประชาชนเฉพาะด้านการเมือง โดยจำกัดสิทธิและผูกขาดอำนาจทางการเมืองไว้เฉพาะในกลุ่มผู้นำ แต่ยอมให้ประชาชนมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม อื่น ๆ ได้บ้าง เช่น การประกอบธุรกิจการค้า การศึกษา การนับถือศาสนา การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

2. เผด็จการเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) เป็นระบบการปกครองที่รัฐมีอำนาจมากที่สุด ควบคุมและจำกัดเสรีภาพของประชาชนทุกด้าน ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม กล่าวได้ว่า วิถีชีวิตของประชาชนทั้งหมด รัฐเป็นผู้กำหนด (สุพจน์ บุญวิเศษ, 2551)

การปกครองระบอบเผด็จการหากแยกตามจำนวนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถแบ่งได้ 2 ประการ คือ

1. **อัคราธิปไตย (Autocracy)** เป็นการปกครองที่บุคคลคนเดียวมีอำนาจสูงสุดเหนือการควบคุมของกฎหมายใด ๆ ทั้งสิ้น การปกครองแบบนี้มีอยู่ทุกยุคทุกสมัยตามธรรมชาติของบุคคลซึ่งเมื่อตนเป็นใหญ่แล้วมักจะลืมนึกว่า อยากจะทำอะไรก็ได้ทำตามชอบใจไม่ว่าจะถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว การปกครองแบบอัคราธิปไตยยังแบ่งออกได้อีก เช่น

1.1 **ราชาธิปไตยสมบูรณ์ (Absolute Monarchy)** เป็นการปกครองแบบสิทธิเด็ดขาด อยู่ที่พระมหากษัตริย์แต่ก็บริหารบ้านเมืองด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อความสมบูรณ์พูนสุขของราษฎร การปกครองแบบนี้จะมีข้อเสียตรงที่ไม่กระจายอำนาจ เพราะบุคคลคนเดียวไม่สามารถวินิจฉัยสั่งการได้อย่างถูกต้องเสมอไป ในกรณีที่รัฐนั้น ๆ มีประชากรจำนวนมาก

1.2 **ฟาสซิสต์ (Fascism)** เป็นลัทธิที่ส่งเสริมการปกครองเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จให้รัฐบาลควบคุมคนในแ่งมุมต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ อนุญาตให้มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวซึ่งจะเป็นผู้ผูกขาดในการจัดตั้งรัฐบาลโดยมีหลักการว่า ต่อด้านเหตุผลไม่สนใจความเท่าเทียม ใช้กำลังความรุนแรง บุกาผู้นำ จำกัดเสรีภาพ ขอบจักรวรรดินิยม ไม่ชอบสันติสุข (เอกวิทย์ มณีธร, 2554) ซึ่งหลักการนี้เองก่อให้เกิดผลเสียต่อการปกครองแบบนี้

2. **คณาธิปไตย (Oligarchy)** คือ การปกครองที่อำนาจผูกติดอยู่กับบุคคลคณะบุคคลย่อย ๆ หมายความว่า บุคคลคณะหนึ่งเป็นผู้ที่สามารถกำหนดกฎเกณฑ์หรือบริหารประเทศได้

ตามที่กลุ่มของตนปรารถนา ในบางครั้งบุคคลในขณะนั้นอาจไม่เป็นคณะผู้บริหารเอง โดยอาจมอบให้บุคคลอื่นทำหน้าที่ แต่บุคคลขณะนั้นยังมีอำนาจและอิทธิพลสามารถควบคุมหรือบงการทิศทางการบริหารได้ก็ถือว่าอำนาจอธิปไตยอยู่ในกลุ่มคนนั้น การปกครองแบบคนธิปไตยมีดังนี้

2.1 อภิชนาธิปไตย (Aristocracy) เป็นการปกครองที่คณะบุคคลมุ่งที่จะใช้อำนาจปกครองไปในทางบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับราษฎร ซึ่งหมายถึงการปกครองโดยคณะบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษหรือคุณภาพเหนือกว่าชนส่วนใหญ่ กลุ่มนี้ประกอบไปด้วย กลุ่มอำมาตย์ กลุ่มขุนนาง กลุ่มปัญญาชน หรือกลุ่มที่ได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชน แต่อาจมีข้อเสียตรงที่เน้นหนักไปในทางสนับสนุนชนชั้นผู้ดีหรือผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ การทหาร การศาสนา หรือความมีอายุหรือความชำนาญพิเศษ

2.2 คอมมิวนิสต์ (Communism) คือลัทธิการปกครองที่มุ่งใช้กำลังสร้างระบบสังคมให้ปราศจากชนชั้น โดยให้ประชาชนทั้งมวลเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและให้สังคมมีความเสมอภาคสมบูรณ์ ตามหลักทุกคนทำงานเต็มความสามารถ แต่ได้รับเครื่องอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีประเทศใดบรรลุถึงระดับสังคมดังกล่าวนี้เลยลัทธิหรือระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์มีหลักกว้าง ๆ ดังนี้ 1) เลิกกรรมสิทธิ์ในที่ดิน 2) เก็บภาษีรายได้แบบก้าวหน้า 3) ล้มลัทธิการรับมรดก 4) ยึดทรัพย์สินผู้อพยพ 5) ทุกคนทำงานเท่ากัน 6) รัฐจัดส่วนแบ่งให้ประชาชนตามความจำเป็น (เอกวิทย์ มณีธร, 2554)

ปัจจุบัน กระแสการเมืองการปกครองระบอบนี้ ในบางประเทศยังมีการใช้กันอยู่ เช่น จีน เกาหลีเหนือ คิวบา ลาว และเวียดนาม เป็นต้น แต่มีรายละเอียดปลีกย่อย แตกต่างกันไปแต่ละประเทศ ส่วนการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้มีการกล่าวถึงกันมากหลาย ๆ ประเทศใช้การปกครองระบอบนี้

องค์ประกอบสำคัญของทฤษฎีและความคิดแบบประชาธิปไตย

องค์ประกอบสำคัญของทฤษฎีและความคิดแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ปัจเจกชนนิยม (Individualism) ข้อนี้นักคนเรียกว่าเอกชนนิยม ซึ่งปัจเจกชนนิยมมีสภาพเป็นปฏิปักษ์กับลัทธิรัฐนิยม หรือส่วนรวมนิยม ซึ่งลัทธินี้ให้ความสำคัญแก่องค์การหรือหน่วยงานที่ใหญ่กว่าตนเอง หรือการถือว่ารัฐ ทำอะไรไม่ผิดหรือหากจะเป็นความผิดก็สามารถกระทำได้ ส่วนปัจเจกชนนิยม มีลักษณะตรงกันข้าม โดยมีลักษณะสำคัญสองประการ คือ 1) รัฐบาลไม่ควรเข้ามาควบคุมกระบวนการทางสังคมและทางเศรษฐกิจ หมายถึงรัฐบาลไม่ควรเข้ามายุ่งหรือควบคุมในเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหาเลี้ยงชีพของประชาชน ควรปล่อยให้เป็นเรื่อง

ของประชาชนหรือราษฎรจะตัดสินใจ เอง ส่วนกระบวนการทางสังคม หมายถึงรัฐบาลไม่ควร มีบทบาทในการกำหนดขั้นวรรณหรือฐานันดรของประชาชน ควรปล่อยให้เกิดขึ้นจากความ รู้สึกหรือเจตนาของประชาชนเอง และ 2) เอกชนหรือปัจเจกชนจะต้องมีสิทธิในการ ตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเสรี โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับของรัฐบาล หรือบุคคลอื่นใด

2. การยึดถือหลักสันติวิธีและการประนีประนอม เพราะการรู้จักประมาณตนหรือการ ถือสายกลางและการประนีประนอมเป็นลักษณะหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตอยู่ในสังคม อย่างมีความสุขและเรียบร้อย

3. ศรัทธาในระบบสังคมเปิด (Open Society) คือการไม่ยอมให้ผู้มีอำนาจจบการหรือ บังคับคนในสังคมให้ประพฤติในกรอบโดยไม่มีเหตุผล หรือขาดความยุติธรรม ซึ่งวิถีชีวิตในสังคม เปิดมีลักษณะ เช่น 1) ส่งเสริมการรับความคิดหรือการปฏิบัติใหม่ ๆ 2) ยอมรับการเปลี่ยนแปลง โดยถือว่าการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่ความก้าวหน้าของสังคม 3) การยอมรับความหลากหลาย ทางความคิดและวิธีการ หมายถึงไม่ฝังใจติดอยู่กับการกระทำใด ๆ ในแนวคิดเดิมหรือกรอบ จารีตประเพณีเดิมที่พ้นสมัยแล้ว 4) การยอมให้มีการคัดค้านหรือยอมให้มีความคิดเห็นที่ แตกต่างอย่างมีเหตุผล เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ และ 5) การเปิดใจกว้างยอมให้มีการจัดตั้งองค์การ สมาคม กลุ่มต่างๆ โดยสมัครใจ เพื่อเป็นหนทางหรือช่องทางแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติกัน อย่างเป็นกลุ่มก้อน เชิงรูปธรรม ทั้งนี้ต้องไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประเทศชาติ

4. การมีจิตใจเสียสละหรือมีสาธารณะจิต คำว่าสาธารณจิตในที่นี้ คือการรักษาผลประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

5. การมีสหจิตหรือฉันทานุมัติเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ในที่นี้มีความหมายถึง การมี ความเห็นร่วมกันว่ากระบวนการประชาธิปไตยเป็นของดี มีคุณค่า และควรมีการบำรุงรักษา ไว้ สหจิต ประกอบด้วย 1) ความเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยสันติวิธีตามกระบวนการ ที่กำหนดไว้ กระบวนการดังกล่าวคือ ปล่อยให้มีการเลือกตั้งอย่างเสรี แทนการใช้กำลังอาวุธ หรือข่มขู่ 2) เปิดโอกาสให้มีสิทธิสมัครเป็นผู้แทนราษฎรได้อย่างกว้างขวาง ไม่ตั้งเงื่อนไข มากเกินไป อันจะเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และ 3) ให้สิทธิอย่างเท่าเทียมกันกับ คนทุกกลุ่ม ในฐานะที่พวกเขาเป็นพลเมืองของประเทศ นั้นๆ (จิรัช วิระชัย, 2543 : 108-110)

หลักเกณฑ์สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่จะต้องยึดถือ ประกอบด้วย

1. ต้องยึดหลักกฎหมาย คือมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครอง ไม่ใช่ปกครองตามใจชอบ
2. ต้องมีการเลือกตั้ง เพื่อแสดงว่าผู้ถูกปกครองให้ความยินยอม ให้ผู้ปกครองได้เข้ามา

ปกครอง แต่การเลือกตั้งต้องเป็นการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย คือมีหลักเกณฑ์ คือ ก) เป็นการเลือกตั้งที่เป็นไปโดยอิสระ ข) มีการลงคะแนนเสียงเป็นการลับ ค) การเลือกตั้งเป็นไปอย่างแท้จริง มีการเลือกจากผู้สมัครหลายคน ง) เป็นการเลือกตั้งที่มีกำหนดระยะเวลา กำหนดว่า ผู้ได้รับเลือก จะอยู่ในตำแหน่งได้นานเท่าไรจึงจะมีการเลือกตั้งใหม่ (รัฐธรรมนูญของไทย กำหนดไว้ที่ 4 ปี เว้นแต่มีอุบัติเหตุทางการเมืองเช่น นายกรัฐมนตรี ยุบสภา หรือถูกกลุ่มบุคคลเข้ามายึดอำนาจ เป็นต้น) จ) ผู้ไปเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง มีสิทธิเสมอภาค และไปใช้สิทธิได้ทั่วถึง

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว การเลือกตั้งอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่น การจัดเขตเลือกตั้ง เป็นแบ่งเขตหรือรวม หรือระบบบัญชีรายชื่อ

3. ต้องยึดหลักเหตุผล เป็นหลักของนักปราชญ์ที่ว่า มนุษย์มีลักษณะเป็นสัตว์ฉลาด ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงเป็นผู้มีเหตุผล เหตุผลจะเกิดจากการที่มนุษย์ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการโต้เถียงกัน ทำให้มนุษย์สามารถใช้เหตุผลเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ หลักการของประชาธิปไตยจึงอยู่ที่ว่า ควรเปิดโอกาสให้คนแสดงความคิดเห็นมากที่สุด เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้เหตุผลได้อย่างเต็มที่ เช่น จัดให้มีการประชุมในลักษณะต่างๆ และระดับต่างๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้คนได้แสดงความคิดเห็นและเหตุผล เป็นต้น

4. ต้องยึดหลักเสรีภาพ หลักประชาธิปไตยถือว่า เสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญ เป็นเครื่องก่อกูลให้มนุษย์สามารถใช้ปัญญา และเหตุผลได้อย่างเต็มที่ โดยกำหนดหลักเสรีภาพไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และในกฎหมายต่างๆ แต่เสรีภาพก็ต้องยึดหลักความชอบธรรมมีเหตุผลและคุณธรรม ถ้าเสรีภาพมีมากจนกระทั่งไม่มีขอบเขตจำกัดจะกลายเป็นอนาธิปไตย (Anarchy) ที่ทุกคนเป็นใหญ่ มีอิสระเต็มที่ ทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ เสรีภาพแบบไม่มีขอบเขตนี้ ไม่เรียกว่าประชาธิปไตย

5. ต้องยึดหลักความเสมอภาค เป็นหลักปรัชญาเบื้องต้น ของความเป็นประชาธิปไตย และเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ประการหนึ่ง ของประชาธิปไตย ความเสมอภาคในที่นี้หมายถึง ความเสมอภาคทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การศึกษา เป็นต้น

6. ยึดหลักตัดสินใจโดยใช้เสียงข้างมาก ที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย (Majority Rule & Minority Right) หลักประชาธิปไตยต้องใช้เสียงข้างมากเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงานในการตัดสินใจปัญหา ในการแก้ไขข้อขัดแย้ง การใช้เสียงข้างมากนี้ต้องยึดหลัก ความเสมอภาค คือทุกคนมีความสำคัญ และมีคุณค่าเท่ากันและเมื่อเสียงข้างมากลงมติอย่างไรแล้ว เสียงข้างน้อยต้องยอมรับและปฏิบัติ และที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยนั้นคือ เมื่อเสียงข้างมากชนะแล้ว จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อผู้ที่เป็นเสียงข้างน้อย คือเสียงข้างน้อยไม่ถือว่ามิโทษ หรือมีความผิดแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ระบอบประชาธิปไตย : กระบวนการและวิธีการจัดสรรทรัพยากร

ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองสุดท้ายที่ได้รับการยอมรับว่ามีกระบวนการ (process) และวิธีการ (method) จัดสรรทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด หรือจัดสรรผลประโยชน์ให้กับคนในสังคมได้ค่อนข้างมีปัญหาน้อยที่สุด จะเห็นได้ว่า ปัญหาและความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในทุกสังคมทั้งระดับสังคมโลกและสังคมไทย มิได้เกิดจากระบบการปกครองที่แตกต่างกัน หากแต่เป็นเพราะกระบวนการและวิธีการในการจัดสรรทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดแตกต่างกัน แม้ว่า จะปกครองในระบอบประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน แต่ประชาธิปไตยของแต่ละประเทศก็มีบริบทแตกต่างกัน การที่จะกล่าวว่าและเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์จึงไม่อาจพบได้จริง เป็นเพียง คำกล่าวอ้าง เพราะแต่ละประเทศที่อ้างว่าปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็สามารถอ้างได้ว่า ประเทศของตนมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และประเทศอื่นมีประชาธิปไตยไม่สมบูรณ์ ได้เช่นกัน

ที่กล่าวว่า ระบอบประชาธิปไตยเป็นกระบวนการและวิธีการจัดสรรทรัพยากรหรือผลประโยชน์ที่มีค่าสูงสุดให้กับคนในสังคมได้ดีกว่าระบอบอื่น ๆ เพราะการเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือการแบ่งปันหรือจัดสรรสิ่งที่มีค่าเพื่อสังคม สิ่งที่มีค่า ได้แก่ 1) อำนาจ 2) ความเคารพนับถือ 3) ความนิยมชมชอบ 4) ความยุติธรรม 5) ความกินดีอยู่ดี 6) ความมั่งคั่ง 7) ความชำนาญ 8) ความรอบรู้ 9) ความมั่นคงปลอดภัย 10) การมีเสรีภาพ (จุมพล หนิมพานิช, 2551)

ระบอบประชาธิปไตยสามารถให้สิ่งเหล่านี้ข้างต้นได้ โดยเฉพาะในเบื้องต้นให้ความเสมอภาพ เสรีภาพ และภราดรภาพ กับคนทุกชนชั้น หรืออย่างน้อยบางชนชั้นถูกจำกัดสิทธิน้อยที่สุด มีส่วนร่วมในทางการเมืองมากที่สุด แม้ว่าเมื่อบางชนชั้นได้รับโอกาสและอำนาจหน้าที่ให้เป็นผู้จัดสรรทรัพยากรหรือผลประโยชน์ดังกล่าว ย่อมกระทบกับโอกาสและทรัพยากรที่บางชนชั้นครอบครองอยู่จึงนำมาสู่ความขัดแย้งและข้ออ้างว่าประชาธิปไตยยังไม่สมบูรณ์ และพยายาม ดันร่น เรียกร้องประชาธิปไตยที่คาดว่าจะสมบูรณ์ เพราะสังคมในระบอบประชาธิปไตยหากเอาความต้องการของปัจเจกบุคคลเป็นที่ตั้งแล้ว ยากที่จะหาความลงตัว พอเหมาะหรือสมบูรณ์ได้ เกณฑ์มาตรฐานวัดความสมบูรณ์ของระบอบประชาธิปไตยที่สากลและยอมรับกันมากที่สุด คือ เกณฑ์เรื่อง ภราดรภาพ เสรีภาพ และเสมอภาพ ที่พึงมีในระบอบการปกครอง

กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ระบอบประชาธิปไตย เป็นกระบวนการที่ให้โอกาสคนเรามาต่อสู้กัน ตามกติกา ต่อรอง แบ่งผลประโยชน์ เปิดโอกาสให้คนเกิดใหม่ ๆ มีผลประโยชน์ใหม่ ๆ มาเจรจาท่องรองกันโดยสันติ (ธงชัย วินิจจะกุล, 2557) คำว่าผลประโยชน์ในที่นี้มิได้มีความหมายทางลบ กล่าวสั้น ๆ คืออะไรที่ดีที่สุดสำหรับเขาหรือพวกเขาอาจเรียกว่า ทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด น่าจะง่ายและเหมาะสมกว่า

ระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่อนุญาตให้เราคิดได้ ถูกได้โดยไม่เกิดความเสียหายมากนัก ประเทศไม่ล่มจม ไม่ต้องฆ่ากัน (อิงชัย วินิจจะกุล, 2557) ประชาธิปไตยมิใช่เรื่องของการเรียนรู้ แต่เป็นเรื่องการเมืองในชีวิตจริงของการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม (อึ้งรณรงค์, 2557)

ระบอบการปกครองที่ดีที่สุดหรือสมบูรณ์ที่สุด

ในสังคมทุกระดับ จะมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอย่างน้อย 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้มีอำนาจเหนืออีกกลุ่มบุคคล (อำนาจอาจไม่มีการระบุเป็นลายลักษณ์อักษร) และกลุ่มการเมือง ที่จะต้องเล่นการเมืองไปตามบทที่ผู้มีอำนาจกำหนดขึ้น กรณีการเมืองการปกครองก็เช่นกัน กลุ่มการเมืองอันประกอบไปด้วยนักการเมืองทุกระดับ ทุกกลุ่ม และกลุ่มอำนาจที่อาจมีหลายกลุ่ม จะได้รับบทบาทให้เป็นผู้วางกติกาทางการเมือง กฎเกณฑ์ กฎหมาย ถูกจัดตั้งขึ้นจากกลุ่มอำนาจ ซึ่งกลุ่มนี้กำหนดได้ตั้งแต่ประชาชนระดับล่างในสังคมประชาธิปไตยที่สามารถมีส่วนร่วมในการกำหนด กติกา กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ผ่านการทำประชาพิจารณ์ตอนร่างรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ส่วนผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ถือว่าเป็นกลุ่มอำนาจอีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้นไป เพราะกลุ่มดังกล่าวมีอำนาจที่จะระบุ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นกติกาหลักของประเทศที่นักการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจะต้องปฏิบัติตาม กลุ่มอำนาจนี้มีสิทธิที่จะเจรจาต่อรอง ผู้มีส่วนได้เสียให้บัญญัติข้อความใด ๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญก็ได้ กลุ่มอำนาจที่สูงขึ้นไป คือ กลุ่มบุคคลผู้มีสิทธิอำนาจ ลงนามให้สิ่งต่างๆ เป็นกฎหมายที่ถูกต้องหรือไม่ ถูกต้อง

ระบอบการปกครองที่ดีที่สุดในธรรมชาติของ โปลิปิอุส จะต้องเป็นการผสม (Mixed) กันระหว่าง กษัตริย์ธิปไตย (Monarchy) อภิชนาธิปไตย (Aristocracy) และประชาธิปไตย (Democracy) (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2534) คำว่าผสมในปัจจุบันนิยมเรียกว่า บูรณาการ (Integration) เป็นการรวมเอาข้อเด่นของแต่ละรูปแบบข้างต้นมาผสมผสานกันเพื่อให้ได้รูปแบบที่ทันสมัย ร่วมสมัย ใช้ได้จริงในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เพราะหากพิจารณาเฉพาะรายของแต่ละรูปแบบย่อมจะพบข้อด้อยด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นรูปแบบที่ดีที่สุดจึงควรมีการนำเอาส่วนดีของ 3 รูปแบบข้างต้นมาบูรณาการกันเพื่อให้เกิดผลดีที่สุด

ทั้ง 3 รูปแบบข้างต้นสามารถสังเคราะห์เข้ากับทฤษฎีของโปลิปิอุส หากแยกวิเคราะห์กลุ่มอำนาจออกแล้ว จะพบอย่างน้อย มี 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีอำนาจสูงสุด เป็นเรื่องพระราชอำนาจ หรืออาจสงเคราะห์เข้าในระบบกษัตริย์ธิปไตย (Monarchy) ตามธรรมชาติของโปลิปิอุส ซึ่งสังคมไทยเรามีพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่สามารถกระทำได้และมีตราไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกฉบับ

กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มนักวิชาการหรือองค์การอิสระ เป็นต้น กลุ่มคนเหล่านี้ถือเป็นมันสมองของประเทศ อาจสังเคราะห์เข้าในกลุ่มอภิชนาธิปไตย(Aristocracy) ตามทฤษฎะโพลิอุส ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้สิทธิเสรีภาพแก่ทุกภาคส่วนในสังคม ในลักษณะการทำประชาพิจารณ์โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล

กลุ่มที่ 3 คือกลุ่มชนชั้นล่าง หรือประชาชนทั่วไป กลุ่มหลังนี้มีจำนวนมากกว่า 2 กลุ่มแรก แต่กลุ่มนี้ขาดพลังในการต่อรองมากกว่า กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 กลุ่มนี้อาจจัดเข้าในกลุ่มประชาธิปไตย ตามทฤษฎะของโพลิอุส

ทั้ง 3 กลุ่มในสังคมไทยมีลักษณะคานอำนาจกัน แต่หากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ลุแก่อำนาจทำเกินบทบาทหน้าที่ของกลุ่มตนพื้มี จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เปรียบได้กับคนดูกีฬาและกรรมการตัดสินกีฬา หากกรรมการลงไปเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือตัดสินให้เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือกล่าวง่าย ๆ ว่ามีอคติ กับอีกฝ่าย ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ จะตามมา

การกำหนดให้ 3 ภาคส่วน (กษัตริย์ อภิสิทธิ์ชน และประชาธิปไตย) มีบทบาทในทางการเมืองการปกครอง หากมองในแง่มุมหนึ่งก็เป็นการคานอำนาจของแต่ละฝ่ายไปในตัวเอง (คานอำนาจไม่ใช่คัดค้านอำนาจ) เพราะเป็นหลักการสากลที่นิยมกันในหลาย ๆ กรอบงาน เช่นงานวิจัย การเก็บข้อมูล (เชิงปริมาณและคุณภาพ) มักจะเก็บจากคน 3 กลุ่มที่เรียกว่าสามเส้า (Triangulation) ซึ่งยอมรับว่ามีความเที่ยงและตรงมากที่สุด การปกครองของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็กำหนดให้มีการแยกอำนาจเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ วัตถุประสงค์ก็เป็นการคานอำนาจ ตรวจสอบอำนาจ ถ่วงดุลอำนาจของแต่ละฝ่าย ทั้งนี้ต้องเป็นการคานอำนาจด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมการเมืองหรือผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มแอบแฝง

ผู้เขียนเห็นว่า สังคมไทยมี 3 รูปแบบดังกล่าวแล้ว พร้อมทั้งจะผสมหรือบูรณาการเพื่อประโยชน์ประเทศชาติและชนเป็นอันมาก (พหุชนสุชา ย พหุชนิตาย โลกานุกัมปา) ซึ่งทฤษฎะของโพลิอุส สอดคล้องกับทฤษฎะของมาร์ซิกลิโอ (Marsiglio 1270 - 1340 A.U.) แต่แตกต่างกันรายละเอียด โดยมาร์ซิกลิโอ กล่าวว่า รูปแบบการปกครองที่ดี ต้องประกอบไปด้วย 1. ประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2. ฝ่ายบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อสภาผู้แทนราษฎรและต่อประชาชน 3. พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจจำกัด และไม่ได้ทรงบัญญัติกฎหมาย (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2534)

สรุป

ระบอบประชาธิปไตย ได้พัฒนามาจากแนวคิดของนักปรัชญาตะวันตก เช่น ดีโมคริตุส เพลโต อริสโตเติล สปิโนซา มองเตสกีเออร์ รูสโซ และมิลล์ มาตามลำดับ โดยพัฒนามาจากระบอบทุระชนาธิปไตยหรือทรราช ที่เป็นการปกครองโดยคน ๆ เดียว เพื่อประโยชน์ของคน ๆ เดียวหรือกลุ่มเดียว (กลุ่มของตน)

องค์ประกอบสำคัญของความเชื่อในระบอบประชาธิปไตย มี 5 องค์ประกอบคือ 1. ปังเจกชนนิยม (Individualism) 2. การยึดถือหลักสันติวิธีและการประนีประนอม 3. ศรัทธาในระบบสังคมเปิด (Open society) 4. การมีจิตใจเสียสละหรือมีสาธารณะจิต และ 5. การมีสหจิตหรือฉันทานุมัติเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย

หลักเกณฑ์สำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ 1. ต้องยึดหลักกฎหมาย คือมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครอง 2. ต้องมีการเลือกตั้ง เพื่อแสดงว่าผู้ถูกปกครองให้ความยินยอมให้ผู้ปกครองได้เข้ามาปกครอง 3. ต้องยึดหลักเหตุผล 4. ต้องยึดหลักเสรีภาพ เพราะถือว่าเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญ 5. ต้องยึดหลักความเสมอภาค และ 6. ยึดหลักตัดสินใจโดยใช้เสียงข้างมากแต่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย (Majority Rule & Minority Right)

ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์จะต้องเป็นกระบวนการและมีวิธีการจัดสรรทรัพยากรหรือสิ่งที่มีค่าสูงสุด ให้กับทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน เป็นเวทีเปิดให้ผู้มีความเห็นแตกต่างกันได้มาต่อสู้กันตามกฎหมาย กติกาที่สังคมไทยและสังคมโลกยอมรับ เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ ผลประโยชน์ใหม่ ๆ ได้เข้ามาเจรจาต่อรองผลประโยชน์อย่างเปิดเผย เป็นระบอบที่ให้ผู้ขัดแย้งช่วยกันหาทางออกอย่างสันติ รวมถึงเป็นระบอบให้เกิดมีชนกลางหรือกรรมการได้ทำหน้าที่ยุติความขัดแย้งภายใต้กฎ กติกาที่เป็นที่ยอมรับจากสังคมไทยและสังคมโลก เป็นระบอบที่ทำให้กลุ่มการเมืองและกลุ่มอำนาจได้เข้ามาเจรจาตกลง ต่อบริการผลประโยชน์กัน โดยไม่ทำให้สังคมเสียหาย ภายใต้ กฎ กติกา

ในสภาพปัจจุบัน ยังไม่พบว่าการปกครองในระบอบใดจะดีกว่า ระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ได้ใช้หรือมีเสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียน มีข้อเสนอแนะใน 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำหรับผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ในขณะนี้ ได้แก่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และสภาพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ดังนี้

1.1 ควรยึดหลักสำคัญของระบอบประชาธิปไตยในเรื่อง เสรีภาพ เสมอภาค และ ภราดรภาพ ในการร่างรัฐธรรมนูญ เพราะหลักสำคัญทั้ง 3 นั้นเป็นหลักการที่นานาอารยประเทศให้การยอมรับ

1.2 ควรสร้างความยุติธรรมและศรัทธาในคณะผู้กำหนดนโยบายให้เกิดขึ้นก่อน เมื่อ ความยุติธรรมและศรัทธามีอยู่ การปฏิรูปด้านอื่นๆ เช่น การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จะเกิดขึ้นได้ง่าย

1.3 ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายในการจัดสรรทรัพยากร หรือสิ่งที่มีคุณค่าสูงสุด ให้กับคนในสังคม ทุกกลุ่ม อย่างเป็นธรรม และทั่วถึงกับคนทุกชนชั้น และให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ บรรลุเป็นนโยบายหลักในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ นี้ด้วย

2. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

2.1 ผู้มีหน้าที่ในระดับปฏิบัติกร่างรัฐธรรมนูญ ควรตั้งจิตให้ปราศจากอคติ ต่อคน บางกลุ่ม บางภูมิภาค และควรมุ่งประโยชน์ให้กับคนในสังคมไทย ทุกกลุ่ม

2.2 ควรทำให้ระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ให้นานาอารยประเทศยอมรับเพราะ สังคมในยุคโลกาภิวัตน์ เปิดกว้างมากขึ้น ประเทศไทยไม่สามารถอยู่โดยลำพังได้หากนานาอารยประเทศไม่ให้การยอมรับ

2.3 ควรทำให้รัฐธรรมนูญเป็นประโยชน์กับชนทุกกลุ่ม เปรียบเช่นพระจันทร์และ พระอาทิตย์ ย่อมส่องสว่างให้กับชนทุกกลุ่ม

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการทํารวญ

3.1 ควรมีการศึกษา จุดอ่อน จุดแข็งของรัฐธรรมนูญประเทศที่เจริญแล้ว เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เป็นต้น ว่ามีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้ประเทศเหล่านั้น ปลอดภัยดีอำนาจ สังคมไม่มีความขัดแย้ง เจริญรุ่งเรือง มาจนถึงทุกวันนี้

3.2 ควรมีการทํารวญเชิงลึก ว่า สถานะภาพทางการเมืองของคนบางกลุ่ม ควรอยู่ในฐานะเช่นใด พร้อมทั้งหาแนวทาง ลด หรือและขจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ให้จงได้

3.3 ควรทํารวญว่า ชนชั้นรากหญ้า ควรมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อย อย่างไร เพียงใด เท่าใด และเพราะเหตุใด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิโรโชค วีระสัย. (2543). *สังคมวิทยาการเมือง Political Sociology*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุมพล หนีมพานิช. (2551). *ผู้นำ อำนาจ และการเมืองในองค์การ Leader, Power and Politics in Organization* พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2551). *ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- พระราชวรมุนี (ประยูร ธมมจิตโต). (2540). *ปรัชญากรีก บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2551). *สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท พี. เพรส จำกัด.
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2551). *หลักรัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม. ที.เพรส.
- ประยงค์ สุวรรณบุบผา. (2534). *รัฐปรัชญาแนวคิด ตะวันออก - ตะวันตก Political Philosophy Eastern and Western Thought*. กรุงเทพฯ: ศักติโสภาคการพิมพ์.
- ธงชัย วินิจจะกุล และอรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2557). *ประชาธิปไตยไทย. ใน ประชาธิปไตยไทย* พิมพ์ครั้งที่ 3. เป็นเอก รัตนเรือง, ภาสกร ประมูลวงศ์ และ ชานันท์ ยอดหงษ์ (ผู้เรียบเรียง). นนทบุรี: โรงพิมพ์มติชน ปากเกร็ด.
- เอกวิทย์ มณีธ. (2554). *รัฐศาสตร์ Political Science* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม ที-เพรส.
- Gupta O.P. (1977). *Ancient and Modern Political Thought*. Meerut: KedarNath Ran Nath.
- Suthep in talks with Prayuth 'since 2010. (2557). ค้นเมื่อ วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2557, จาก <http://www.bangkokpost.com/news/politics/416810/suthep-in-talks-with-prayuth-since2010->

Translated Thai References

- Jirachok Wirasai. (2000). *Political Sociology*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Jumphon Nimphanit. (2008). *Leader, Power and Politics in Organization*. (3rd Edition). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University.
- Chutthip Nartsapha. (2008). *Economics Doctrines*. (8th Edition). Bangkok: Sam Lada Co., Ltd.
- Praratchaworramuni (Prayoon Thummajittho). (1997). *Greek Philosophy: Western Wisdom Origin*. (3rd Edition). Bangkok: Siam Publishing.
- Suthachai Yamprasoet. (2008). *Thai Democracy History*. (2nd Edition). Bangkok: P. Press.
- Suphot Boonwiset. (2008). *Political Science Discipline*. (2nd Edition). Bangkok: M.T. Press.
- Prayong Suwannabuppha. (1991). *Political Philosophy Eastern and Western Thought*. Bangkok: Saksopa Printing.
- Thongchai Winitjakul & Thumrongsak Phetloetanun. (2014) Thai Democracy. In *Thai Democracy* (3rd Edition). Penek Ruttanaruang, Patsakorn Pramoonwong & Chanun Yodhong (Writers). Nonthaburi: Matichon Publishing House.
- Ekkawit Manithorn. (2011). *Political Science* (3rd edit.). Bangkok: M.T. PressCo., Ltd.
- Gupta O.P. (1977). *Ancient and Modern Political Thought*. Meerut: KedarNath Ran Nath.
- Suthep in talks with Prayuth 'since 2010. (2014). Retried March, 2014 13, from <http://www.bangkokpost.com/news/politics/416810/suthep-in-talks-with-prayuth-since2010->